

Sverige, Finland och Nato efter Krim

- En fallstudie av skillnaden i synen på Natomedlemskap

Robert Petersen

Abstract

Sweden and Finland have very similar strategic situations being militarily non-aligned, perceiving an increased military threat from Russia, and engaging in extensive partnerships with NATO. However, the two nations have chosen different approaches towards a hypothetical NATO membership. Sweden has officially closed the door to membership while Finland maintains an option to join NATO if deemed necessary. This case study aims to explain why Finland and Sweden have chosen these different stands. The analysis uses Allison's and Zelikow's Rational Actor and Governmental Politics Models to analyse national security policy and parliamentary decision making. The study shows that Finland's NATO option is rational, given the nations confidence in its national defence, maintaining an open relation to its neighbour Russia, while keeping the door open if the need should arise. The general parliamentary consensus regarding a national independent narrative supports the option, while opinions differ as to the criteria for it to be activated. Sweden, on the other hand, having a more polarised national debate, can be described as choosing the most rational option available through parliamentary politics bargaining. As opinions and narratives are polarised, public opinion weak and disinterested, the political incentives for change are marginal.

Nyckelord: Sverige, Finland, Nato, alliansfrihet, säkerhetspolitik, Natooption, Natomedlemskap.

Antal ord: 9984

Innehållsförteckning

1	Inledning	2
1.1	Syfte, problemformulering och relevans	3
1.2	Tidigare forskning	4
2	Metod	5
2.1	Metodval.....	5
2.2	Avgränsningar	5
2.3	Källmaterial	6
2.4	Operationalisering	6
3	Teori	7
3.1	Den rationella aktörsmodellen	7
3.2	Förhandlingsmodellen	8
4	Analys	9
4.1	Beskrivning av ståndpunkterna	9
4.2	Analys enligt den rationella aktörsmodellen	12
4.2.1	Hot.....	12
4.2.2	Mål	13
4.2.3	Handlingsalternativ	13
4.2.4	Alternativjämförelse.....	14
4.2.5	Valt alternativ	19
4.3	Analys enligt förhandlingsmodellen	20
4.3.1	Aktörer	20
4.3.2	Aktörernas ståndpunkter	20
4.3.3	Aktörernas påverkansmöjligheter	23
4.3.4	Beslut.....	23
5	Slutsatser	26
5.1	Diskussion	26
5.2	Förslag på vidare forskning.....	27
6	Referenser	28
	Bilaga 1: Sveriges och Finlands regeringar 2014–2018:	35

1 Inledning

I östersjöområdet har stora säkerhetspolitiska förändringar skett efter kalla krigets slut. Danmark och Norge har utifrån sina erfarenheter under andra världskriget varit medlemmar av Nato (North Atlantic Treaty Organisation) ända sedan alliansen skapades 1949. Efter Tysklands återförening 1990, Warszawapaktens upplösning och de baltiska staternas frigörelse 1991 så ändrades förutsättningarna i grunden. Polen och de baltiska staterna blev Natomedlemmar (1999 samt 2004) för att orientera sig västerut och skaffa sig säkerhetsgarantier i skuggan av ett Ryssland, som man av historiska skäl inte litade på.

Finland och Sverige framstår mot bakgrund av detta som undantagen, länderna var aldrig Natomedlemmar under kalla kriget och har inte blivit det sedan heller. Båda länderna har däremot ett intensivt samarbete med Nato och tillhör det som ibland kallas "Guldklubben"¹. Samarbetet har även beskrivits som maximalistiskt, eller att det inte går att utveckla mer utan att bli medlemmar (Cottey, 2018, s. 214). Trots detta har inget av länderna tagit steget till medlemskap.

Efter kriget i Georgien 2008, men framför allt sedan annekteringen av Krimhalvön 2014 har svensk försvars- och säkerhetspolitik återgått till ett i första hand nationellt fokus. Vändpunkten kan sägas vara försvarsbeslutet 2015 som formaliserar detta (Prop. 1014/14:109). För finländsk del är denna utveckling inte lika dramatisk då de aldrig släppte nationellt försvar som huvuduppgift för sin försvarsmakt (Utrikesministeriet, 2016, s. 10).

Det skärpta säkerhetspolitiska läget innebär även att Natos tyngdpunkt skiftar från internationella insatser, övningar och partnerskap till kollektivt försvar. Därmed ändras även betydelsen av ett svenskt eller finländskt medlemskap. I det förra fallet är ett partnerskap fullgott men i det senare är medlemskap en förutsättning.

Sammanfattningsvis så befinner sig Sverige och Finland nu i en tredje fas i förhållandet till Nato. Inledningsvis under kalla kriget självvald respektive via VSB-pakten² påtvingad alliansfrihet. Därefter följde avspänningsperioden efter Sovjetunionens upplösning, med Natosamarbete för internationell krishantering och utveckling. Slutligen nuvarande fas med ökad spänning och osäkerhet, samt fortsatt intensivt samarbete, men utan de säkerhetsgarantier som är Natos huvudsakliga uppgift.

¹ Natos Enhanced Opportunities Partners (EOP) beslutades på ett toppmöte i Wales 2014 och består förutom av Sverige och Finland av Australien, Georgien och Jordanien (Nato, 2014; Svenska Dagbladet, 2017-11-18).

² VSB-pakten, fördrag om vänskap, samarbete och ömsesidigt bistånd mellan Finland och Sovjetunionen. Fördraget tecknades 1948 och sades upp av Finland 1991 (Nationalencyklopedin, VSB-pakten).

1.1 Syfte, problemformulering och relevans

Både Finland och Sverige offentliggjorde under 2016 utredningar om militära samarbeten (SOU 2016:57; Utrikesministeriet, 2016). Dessa utredningar vitaliserade debatten kring Natomedlemskap och samtidigt blottades olikheterna mellan ländernas ståndpunkter. Dessa citat ger en viss bild av vari skillnaderna består:

Den här utredaren tillsattes av den förra regeringen. Mitt intryck är att han har gjort ett seriöst och gediget arbete, men vad gäller Nato så har vi tydligt markerat att det inte är aktuellt. Vi kommer inte att ta initiativ till någon Natoutredning. (Försvarsminister Peter Hultqvist i Svenska dagbladet 2014-10-29).

Finland bibehåller möjligheten att ansöka om medlemskap i Nato och ger noggrant akt på förändringar i sin säkerhetsmiljö.” ur Statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelse. (Statsrådets kansli, 2016, s. 26).

Utifrån ovanstående bakgrund så framstår frågan om skillnaderna i svensk respektive finländsk ståndpunkt som intressant. Länderna har likartade säkerhetspolitiska grundförutsättningar: de är militärt alliansfria, uppfattar ett ökat hot från Ryssland samt befinner sig mellan Nato och Ryssland i den nya frontlinje som uppstått kring Östersjön. Trots detta verkar skillnaden i synen på Natomedlemskap vara större än förväntat. Lite mer metaforiskt kan man säga att i Sverige är dörren till Natomedlemskap stängd. I Finland är den öppen, men man väljer att inte träda in. Forskningsfrågan är därför:

Hur kan man förklara skillnaderna i svensk respektive finländsk ståndpunkt i frågan om Natomedlemskap efter Krimkrisen 2014?

Frågan är relevant att studera för att kunna bidra med kunskap om drivkrafterna bakom detta stora säkerhetspolitiska vägval. Syftet med att studera båda länderna parallellt bygger på att Sveriges och Finlands säkerhetspolitiska val påverkar varandra. Frågeställningen är således i första hand samhällligt- och i mindre omfattning vetenskapligt uppkommen (Esaiasson m.fl., 2017, s. 32).

Tidigare forskning i ämnet finns men avhandlar i begränsad omfattning jämförelser mellan Finland och Sverige i perioden efter 2014. De flesta studier rör antingen Sveriges eller Finlands relation till NATO, eller så är de från perioden innan det ändrade fokuset till nationellt försvar. Därför finns det anledning att komplettera med kunskap ur delvis andra perspektiv, men framför allt att utgå ifrån de säkerhetspolitiska förändringar som skett i vårt närområde under de senaste åren.

1.2 Tidigare forskning

En grundläggande teori, ur ett realistiskt perspektiv, om hur allianser skapas presenteras i *The Origins of Alliances* (Walt, 1990). Den utgår ifrån tidigare teorier att svagare stater reagerar på starkare antingen genom *balancing* (alliera sig med en stark vänligt sinnad stat) eller *bandwagoning* (tillmötesgå en stark hotande stat). Walt visar att huvudregeln är *balancing*, och att detta sker som reaktion på *hot* och inte *makt*. Hot definieras bestå av makt, geografisk närhet, offensiv kapacitet och aggressiva intentioner.

Bjereld & Möller (2010) förklarar hur skillnaderna mellan Sverige och Finland växt fram efter kalla kriget. Alliansfrihet bibehålls genom två återkopplingsmekanismer: dels om säkerhetspolitiken upplevs fungera, dels avseende nationell identitet. Upplevs politiken fylla sitt syfte finns ingen anledning att byta linje. Om alliansfrihet som nationell identitet är institutionaliserad saknas även där drivkrafter för förändring. Natooptionen förklaras bero på Finlands närhet till Ryssland där är optionen är ett alternativ om hotet ökar och samtidigt en avskräckande signal till grannen i öst.

För analyser av perioden efter Rysslands annektering av Krim finns ett antal relevanta artiklar och antologier. Petersson (2018) beskriver Sveriges relation till NATO utifrån dimensionen realism-idealism. Under kalla kriget var skälen för alliansfrihet inledningsvis i huvudsak realistiska för att efter hand bli mer idealistiska. Nuvarande politik beskrivs som en kombination av realism-idealism, där Sverige ur det realistiska perspektivet samarbetar så nära som möjligt med Nato i hopp om att få hjälp i krig. Samtidigt så förhindrar det idealistiska perspektivet, eller snarare självbilden av detta, ett fullt medlemskap. Christiansson (2017) argumenterar i samma anda för att kalla krigets dubbelpolitik i form av officiell alliansfrihet och militärt samarbete under bordet med Nato lever kvar. Den nuvarande varianten är å ena sidan en aktivistisk feministisk utrikespolitik som exempelvis utmanar Nato i frågan om konventionen om förbud mot kärnvapen. Å andra sidan är det Hultqvistdoktrinen³ som kringgår frågan om Natomedlemskap genom att vinnlägga sig om så goda relationer med USA som möjligt. Forsberg (2018) diskuterar bland annat Finlands officiella medlemskapsoption och konstaterar att kriterier för när den skall aktiveras är otydliga. Dessutom med följdfrågan om det ens är möjligt att bli medlem i ett ytterligare skärpt läge. Trots att kriterierna rationellt sett skulle kunna ses som uppfyllda så finns det bakomliggande faktorer kopplat till nationell identitet som håller tillbaka.

³ Hultqvistdoktrinen är ingen officiell benämning utan myntades 2015 efter en debattartikel (Hultqvist, 2015). Den innebär i korthet maximalt samarbete med USA och Nato, men inte medlemskap (Johansson, 2015).

2 Metod

I detta kapitel beskrivs och motiveras vald metod, avgränsningar, urval av källmaterial och slutligen hur frågeställningen operationaliseras.

2.1 Metodval

Uppsatsen är en jämförande fallstudie som utgår ifrån mest lika-design. Två analysenheter med liknande förutsättningar, Sverige och Finland, jämförs i samma tidsperiod utifrån en gemensam beroende variabel. Enligt forskningsfrågan är den beroende variabeln skillnaderna i svensk respektive finländsk ståndpunkt i frågan om Natomedlemskap. Ansatsen är teorikonsumerande eftersom fallet står i centrum och utfallet skall förklaras. Frågan kommer att analyseras utifrån två olika teorier: *den rationella aktörmodellen* samt *förhandlingsmodellen* (Allison & Zelikow, 1999). Eftersom antalet analysenheter är få och orsakssamband inte kommer att kunna belysas särskilt bra med kvantitativa metoder genomförs en kvalitativ textanalys. Intern validitet uppnås som ett resultat av forskningsdesignens kvalitativa upplägg genom resonemangsvaliditet (Esaiasson m.fl., 2017, s. 59–62, 87–90, 108–110, 211–234).

2.2 Avgränsningar

Svensk respektive finländsk ståndpunkt definieras som faktiskt förd politik utifrån vad som kommuniceras via offentliga handlingar. I uppsatsen används för tydlighetens skull begreppet *regering* i dess svenska betydelse även om den finländska motsvarighet *statsrådet*. Uppsatsen avgränsas i tid till perioden efter Rysslands annektering av Krimhalvön 2014, då detta inneburit en tydlig brytpunkt mot ett försämrat säkerhetspolitiskt läge kring Östersjön. Perioden omfattar därför 2014–2018 (första kvartalet). Då Nato är en försvarsallians avgränsas analysen till militära hot och handlingsalternativ. Klimathot, organiserad brottslighet, ekonomiska hot och så vidare analyseras ej. Ej heller kommer Natos roll inom krishantering utanför medlemsländerna att beröras, utan endast kollektivt försvar.

2.3 Källmaterial

Urvalet av källor är strategiskt, då det är en fallstudie och metoden är kvalitativ. Primärkällor används i första hand då den politik som analyseras framgår av offentliga dokument, debattartiklar och intervjuer. Detta kompletteras med sekundärkällor i form av tidningsartiklar eller tidigare forskning, i de fall dessa analyserar eller återger bakomliggande händelseförlopp (Esaiasson m.fl. 2017, s. 154–170).

Analysen enligt den rationella aktörsmodellen utgår ifrån offentliga dokument. Då Finland och Sverige har likartad statsförvaltning så är relevanta dokument tillgängliga, på grund av Finlands tvåspråkighet dessutom på svenska. Dessa källor har en hög tillförlitlighet, såtillvida att de definierar fördd politik och motiveringar för denna. Ur ett källkritiskt perspektiv måste analysen dock skilja på motiveringar och motiv.

Analysen enligt förhandlingsmodellen utgår ifrån debattartiklar och intervjuer, i första hand i större dagstidningar. Detta kompletteras med protokoll från riksdagsdebatter, dock finns finländska *plenarprotokoll* enbart i sammandrag. Svenskspråkig finländsk media bedöms dock vara en fullgod källa. Även förhandlingsmodellens källor måste behandlas källkritiskt eftersom materialet ofta är debattinlägg med tydlig tendens.

2.4 Operationalisering

Inledningsvis beskrivs Sveriges respektive Finlands ståndpunkt i frågan om Natomedlemskap och skillnaden identifieras. Denna skillnad är den beroende variabel som skall förklaras utifrån uppsatsens frågeställning.

Därefter analyseras ståndpunkterna med hjälp av frågeställningar som redovisas i kapitel 3. Syftet är att identifiera oberoende variabler som kan förklara skillnaden. Den rationella aktörsmodellen används för att för att genom kvalitativ textanalys genomföra en systematiserande undersökning, det vill säga att sammanfatta och strukturera texternas innehåll. Med hjälp av förhandlingsmodellen genomförs dels en systematiserande undersökning och dels en narrativ textanalys. Syftet i det senare fallet är att få djupare förståelse för vad som formar ståndpunkterna (Esaiasson m.fl., 2017, s. 213–214, 220–222).

Slutligen sammanfattas resultatet och en syntes av modellernas utfall görs. Eftersom operationaliseringen utgår ifrån två olika modeller sammanfaller nödvändigtvis inte resultaten. Detta är dock både förväntat och önskvärt då syftet är att undersöka tänkbara förklaringar ur flera perspektiv, inte att förenkla till någon form av modell (Esaiasson m.fl., 2017, s. 107–108).

3 Teori

Analysverktygen i uppsatsen utgår ifrån teorin som presenteras av Allison och Zelikow i den andra utgåvan av *Essence of Decision – Explaining the Cuban Missile Crisis* (1999). Som titeln anger så använder den sig av Kubakrisen som exempel för att utveckla teorin, vilken kan användas för att förklara utfallet av utrikespolitiska beslut.

Teorin utgår ifrån tre modeller, eller för den delen perspektiv: *Rational Actor Model*, *Organizational Behavior Model* samt *Governmental Politics Model* som analysverktyg. Det nyskapande när teorin formulerades var i första hand att tillföra de två senare modellerna eftersom tidigare forskning använde sig i stor grad av det rationella perspektivet. Genom detta kan tidigare svårförklarade beslut förklaras eller andra beslut ges alternativa förklaringar (Allison & Zelikow 1999, s. 1–12). *Organizational Behavior Model* bygger på att myndigheter och andra organisationer följer rutiner och utgår ifrån tidigare lösningar då nya problem uppstår (Allison & Zelikow 1999, s. 143–184). Då svenska eller finländska myndigheter sannolikt inte har rutiner kopplat till frågan om ett Natomedlemskap används inte denna modell i uppsatsen.

Teorin har kritiserats, exempelvis för den i sin ansats att samtidigt formulera tre teorier och förklara Kubakrisen blir för vag. Modellerna tar inte hänsyn till den djupare forskning som finns inom respektive område, exempelvis rational choice eller organisationsteori. *Rational Actor Model* har kritiserats för att vara för enkel och de två andra modellerna för lika varandra. (Bendor & Hammond, 1992).

Genom att anpassa frågeställningarna i respektive modell efter aktuellt fall kan teorin användas för att operationalisera vald frågeställning. Fördelen med att använda denna teori är främst möjligheten att triangulera fram ett trovärdigt svar i fallstudien, genom att använda mer än en förklaringsmodell på ett problem med många olika aspekter. Författarna beskriver det som: ”...because simplifications are necessary, competing simplifications are essential” (Allison & Zelikow, s. 8). Nackdelen är baksidan av samma mynt. Risken är att svaren blir ofullständiga genom att ge flera tänkbara förklaringar. I detta fall kan det betraktas som möjliga uppslag för vidare studier.

3.1 Den rationella aktörsmodellen

Rational Actor Model (hädanefter benämnd som *den rationella aktörsmodellen*) betraktar staten som en homogen aktör som handlar utifrån rationella mål, medel och handlingsalternativ. Med utgångspunkt i detta väljs det handlingsalternativ som ger mest fördelar, eller för den delen minst nackdelar, gentemot de uppsatta

målen. (Allison & Zelikow 1999, s. 13–54). Denna modell är i någon mening grunden som de andra modellerna jämförs med. Om inte staternas objektivt sett rationella överväganden finns med är risken att övriga modeller uppfattas som navelskåderi och inte tar hänsyn till den större bilden. Modellen beskriver ett antal frågor som kan användas för operationalisering (Allison & Zelikow 1999, s. 389–390). Utifrån vald frågeställning och aktuellt fall omformuleras de enligt följande:

1. *Vilket är hotet?*
2. *Vad är målet?*
3. *Vilka är handlingsalternativen?*
4. *Vilka är för- och nackdelarna med handlingsalternativen?*
5. *Vilket är valt alternativ och varför är detta mest rationellt?*

Analysen avhandlar både objektiva och av aktören uppfattade hot, mål och handlingsalternativ med för och nackdelar. Analysen utgår ifrån den beskrivning som respektive aktör gör och kompletteras därefter med ytterligare alternativ. Det som redovisas i källmaterialet är oundvikligen ett urval, medvetet eller omedvetet. Av politiska hänsyn kanske inte alla hot, handlingsalternativ eller dess för och nackdelar redovisas. Sammanfattningsvis kan modellen i denna uppsats bidra med att klargöra de rationella överväganden som ligger bakom respektive lands ståndpunkt.

3.2 Förhandlingsmodellen

Governmental Politics Model (hädanefter benämnd som *förhandlingsmodellen*) utgår ifrån att beslut fattas av människor och att dessa har olika verklighetsuppfattning, påverkansmöjligheter, drivkrafter och mål. Beslut blir därmed inte en strikt lösning på ett problem, utan ett utfall av en förhandling mellan individer med all den dynamik det innebär (Allison & Zelikow 1999, s. 255–312). I denna uppsats lyfts perspektivet en abstraktionsnivå från individer till inrikespolitik. Analysen omfattar de huvudsakliga aktörerna inom ramen för en parlamentarisk demokrati, inklusive opinionsläget. Däremot avgränsas aktörer med indirekt påverkan som intresseorganisationer bort. Modellens frågor (Allison & Zelikow 1999, s 390) omformuleras utifrån vald frågeställning och undersökt nivå:

1. *Vilka är aktörerna?*
2. *Vilka faktorer formar aktörernas uppfattningar och ståndpunkter?*
3. *Hur påverkar aktörerna beslutet?*
4. *Hur kan nuvarande beslut förklaras?*

Analysen av inrikespolitiken och hur dess förhandlingar påverkar besluten kommer därmed att kunna ge kompletterande förklaringar till den rationella modellen.

4 Analys

I följande kapitel beskrivs inledningsvis respektive lands officiella ståndpunkt i frågan om Natomedlemskap och de skillnader som framkommer sammanställs. Därefter analyseras ståndpunkterna utifrån de två valda modellerna.

4.1 Beskrivning av ståndpunkterna

Sveriges nationella säkerhetsstrategi (Regeringskansliet, 2017) är den första i sitt slag såtillvida att Sverige i modern tid inte haft en strategi som offentliggjorts på detta sätt. Den har en bred ansats och utgår ifrån ett vidgat säkerhetsbegrepp som omfattar allt ifrån klimatförändringar till militära hot. För det första konstaterar strategin att Sverige är militärt alliansfritt och skall fortsatt vara så:

Sveriges militära alliansfrihet tjänar oss väl och bidrar till stabilitet och säkerhet i norra Europa. Samtidigt fördjupas våra försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten. Partnerskapet med Nato är viktigt för vår säkerhet och för vår militära förmåga. Det bilaterala samarbetet med Finland men också med flera andra länder utvecklas (Regeringskansliet, 2017, s. 16).

För det andra, vilket även framgår av citatet så betonas vikten av olika former av samarbeten. Dessa syftar dels till att bidra till regionens gemensamma säkerhet och dels till att höja Sveriges militära förmåga. Denna förmågehöjning sker exempelvis genom gemensam forskning, materielutveckling och övning. Detta sker idag såväl bilateralt som inom ramen för EU, Nato och NORDEFCO⁴. För det tredje konstateras att försvaret av Sverige skall ske i samarbete med andra länder: *”Målet för det svenska militära försvaret är att enskilt och tillsammans med andra, inom och utom landet, försvara Sverige och främja vår säkerhet”* (Regeringskansliet, 2017, s. 17). Detta bekräftar således den så kallade *solidaritetsförklaringen* som fastställdes av riksdagen 2009:

Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat EU-medlemsland eller nordiskt land. Vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas (2008/09:FöU10, s. 17).

⁴ Nordic Defence Cooperation, nordiskt försvarssamarbete syftande till fredstida samordning av övningsverksamhet, utbildning, logistik och underhåll. (SOU 2016:57, 61-67).

Däremot så är strategin vag på punkten om med vilka länder eller inom ramen för vilken organisation som försvaret av Sverige skall ske. Strategin nämner EU-länderna, samt Norge och Island⁵, dock med förbehållet att det är unilateralt och alltså inte förankrat hos de länder som Sverige förväntar sig stöd av. En slutsats så här långt är att i den fortsatta analysen skilja på *samarbete* respektive *stöd*. Samarbetet är med denna definition det som sker i fredstid och stöd är under kris eller krig. Förberedelser och planering för stöd kan däremot genomföras i fredstid.

Utredningen *Säkerhet i ny tid. Betänkande av Utredningen om Sveriges försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten* (SOU 2016:57) tillkom som ett resultat av partiöverläggningarna inför försvarsbeslutet 2015 och syftar till att bidra med kunskap för ett fördjupat offentligt samtal. Utredningen är således endast beskrivande och ger inga förslag på förändrad politik. En uttrycklig avgränsning är att den inte skall utvärdera svensk alliansfrihet. Utredningen är intressant såtillvida att den, förutom att beskriva nuvarande samarbeten, även för ett hypotetiskt resonemang om vad ett Natomedlemskap skulle innebära för Sverige (SOU 2016:57, s. 125–156).

Ett avsnitt om Sveriges nuvarande Natosamarbete beskriver hur Natos ökade fokus på hotet från Ryssland och avskräckning tydliggör gränsen mellan *partnerskap* och *medlemskap*. Sverige, tillsammans med Finland, beskrivs efter beslutet om EOP som Natos mest dynamiska partners. (SOU 2016:57, s 120–124). Utifrån tidigare resonemang om samarbete respektive stöd så kan slutsatsen dras att Sveriges samarbete med Nato i princip är så utvecklat det kan bli utan att vara medlem. Ett hypotetiskt Natomedlemskap fastställs även vara en fråga som inte går att utreda fram, utan det är ett politiskt beslut. Utredningen drar även slutsatsen att Sverige sannolikt skulle varit välkommen som medlemsland och att anslutningsprocessen kan forceras på grund av det existerande nära samarbetet (SOU 2016:57, s. 125, 146–147).

I Finland kan *Statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelse* (Statsrådets kansli, 2016) jämföras med den svenska nationella säkerhetsstrategin. Den är till skillnad mot den svenska parlamentariskt förankrad genom ett ställningstagande från riksdagen (Statsrådets kansli, 2016, s. 7). Redogörelsen konstaterar för det första att. "*Finland tillhör ingen militär allians*" (Statsrådets kansli, 2016, s. 19). Finland övergav begreppet alliansfrihet 2007 som en konsekvens av EU-medlemskapet (Utrikesministeriet, 2016, s. 10). För det andra så betonas betydelsen av säkerhetspolitiska samarbeten. Det nordiska, men framför allt svenska, samarbetet stärker Finlands försvarsförmåga och bidrar till stabilitet i Östersjöregionen. Nato beskrivs som en viktig och stabiliserande aktör i regionen. Vikten av *samarbete* med Nato för att stärka den nationella försvarsförmågan framhävs. Däremot noteras att möjligheten till *stöd* begränsas av att partnerskapet inte inbegriper ömsesidiga säkerhetsgarantier (Statsrådets kansli, 2016, s. 21–24, 26). Partnerskapet lyfts även som en möjliggörande faktor inför ett eventuellt medlemskap:

⁵ Island saknar dock förmågan att ge militärt stöd då de ej har någon försvarsmakt.

Den samstämmighet som uppnås genom samarbete bidrar dock till att det inte uppstår några praktiska hinder för en eventuell militär allians. Finland bibehåller möjligheten att ansöka om medlemskap i Nato och ger noggrant akt på förändringar i sin säkerhetsmiljö (Statsrådets kansli, 2016, s. 26).

Således ser Finland, förutom vinster med partnerskapet här och nu, Natomedlemskap som ett möjligt handlingsalternativ.

För det tredje så beskrivs möjligheten av att kunna ge och ta emot stöd i kris eller krig. Ramen för detta är antingen EU eller det bilaterala samarbetet med Sverige. (Statsrådets kansli, 2016, s. 22–24). Även Finland har formulerat en motsvarighet till solidaritetsförklaringen. De finländska formuleringarna framstår dock i förhållande till den svenska solidaritetsförklaringen som mer pliktskyldiga och utan lika mycket praktisk betydelse:

Solidaritetskyldigheten och skyldigheten till ömsesidigt stöd och bistånd vid ett väpnat angrepp stärker unionens inre säkerhet och solidariteten mellan medlemsländerna. Skyldigheterna stöder också Finlands säkerhet (Statsrådets kansli 2009, s. 70).

Finland skapar den beredskap som behövs för att genomföra skyldigheterna enligt klausulerna och för att ge och ta emot internationellt bistånd (Statsrådets kansli, 2016, s. 22–24).

Utredningen *Konsekvenserna av ett eventuellt finskt Natomedlemskap – en bedömning* (Utrikesministeriet, 2016) tillkom som ett underlag inför den säkerhetspolitiska redogörelsen. Den tar inte ställning i frågan men beskriver för- och nackdelar på ett mer omfattande sätt än den svenska motsvarigheten. Utredningen konstaterar att finländskt samarbete med Nato nått en plåtå där det sannolikt inte går att utveckla samarbetet ytterligare utan att bli fullvärdig medlem. Stor vikt läggs även vid att beskriva hur frågan om finländskt medlemskap hänger ihop med den svenska motsvarigheten. Slutsatsen blir att det finns stora fördelar med ett parallellt och samtidigt inträde om så skulle vara aktuellt. Utredningen bedömer att Finland skulle vara välkommet och att förberedelserna på ett praktiskt plan som krävs är små, men att de politiska processerna som leder till en ansökan kommer att ta tid (Utrikesministeriet, 2016, s. 7, 48, 36–37, 50–51).

Således kan likheterna mellan ländernas ståndpunkter sammanfattas som:

- Samarbete med Nato är viktigt för stabilitet i regionen och för att öka den nationella förmågan.
- Samarbetet har nått så långt det går utan att bli fullvärdiga medlemmar.

Den skillnad som kvarstår och skall förklaras är:

- Sverige: Natomedlemskap är inte ett alternativ överhuvudtaget.
- Finland: bibehåller en *Natooption* då Natomedlemskap betraktas som ett realistiskt alternativ om än inte i nuläget.

4.2 Analys enligt den rationella aktörsmodellen

4.2.1 Hot

Vilket är hotet? I svenska dokument är det genomgående temat att det militära hotet har ökat och Rysslands agerande är bakgrunden till detta. Detta fastslås exempelvis redan i första stycket i propositionen inför försvarsbeslutet 2015: ”*Den säkerhetspolitiska situationen i Europa har försämrats. Den ryska ledningen har visat att den är beredd att använda den militära förmågan för att uppnå sina politiska mål*” (Prop. 1014/14:109, s. 1). Ryssland beskrivs som drivet av att återskapa sin stormaktsstatus och villigt att använda militära medel även i fredstid för att uppnå detta. Konflikterna i Georgien 2008 och i Ukraina från 2014 innebär ett trendbrott i den europeiska säkerhetsordningen och utvecklingen är svårbedömbär (Prop. 1014/14:109, s. 21–23, 28–29). Utredningen *Säkerhet i ny tid* är ännu tydligare och pekar ut Ryssland som det enda sannolika hotet i regionen under överskådlig tid. Mer konkret så bedöms ett isolerat angrepp mot Sverige som osannolikt men däremot skulle Sverige oundvikligen dras in i en eventuell konflikt i Baltikum (SOU 2016:57, s. 41–48).

I finländska dokument beskrivs ett försämrat säkerhetsläge i regionen som gör att hot mot Finland inte kan uteslutas. Ryssland är orsaken då landet bryter mot rådande säkerhetsordning och använder militära medel för att uppnå politiska mål. Spänningarna framställs inte som mellan Nato och Ryssland utan mellan Ryssland och västvärlden, vilket även framgår av Rysslands nationella säkerhetsstrategi. Däremot säger de finländska dokumenten inte uttryckligen att en konflikt i Baltikum per automatik bedöms involvera Finland. Det beskrivs i mer allmänna ordalag som exempelvis *påverkas* eller att rörelsefriheten i luften eller till sjöss begränsas (Statsrådets kansli, 2016, s. 10, 13–16, 24; Statsrådets kansli, 2017, s. 8–10). Nedanstående citat kan sammanfatta finländsk hotbildsbeskrivning:

För Finland, som är en del av det västerländska samhället, har den säkerhetspolitiska miljön förändrats. Det skärpta säkerhetsläget i Europa och Östersjöregionen har omedelbara konsekvenser för Finland. En användning av militära maktmedel mot Finland eller hot om användning av dessa kan inte uteslutas (Statsrådets kansli, 2016, s. 14).

Sammanfattningsvis framstår den hotbild som framställs i analyserade dokument som relevant. Hotet i närområdet har ökat, Ryssland visar sig inte främmande för att använda militära maktmedel och är villig att ta risker i samband med detta. Spänningarna är inte enbart mellan Nato och Ryssland utan västvärlden som helhet. Det som skiljer Sverige och Finland åt är hur sannolikheten att dras in i ett händelseförlopp bedöms, där Sveriges läge är mer utsatt.

4.2.2 Mål

Vad är målet? De svenska säkerhetspolitiska målen beskrivs i den nationella säkerhetsstrategin i relativt allmänna ordalag i form av demokrati, mänskliga rättigheter, samhällets funktionalitet, med mera (Regeringskansliet, 2017, s. 6, 14–16). Dock konstateras att ”*En förutsättning för att kunna uppnå dessa mål är att vårt lands politiska oberoende och självständighet säkras samt att vår territoriella integritet kan upprätthållas*” (Regeringskansliet, 2017, s. 6). De finländska säkerhetspolitiska målen formuleras något mer kortfattat och direkt men med principiellt samma innebörd:

Målet för Finlands utrikes- och säkerhetspolitik är att stärka Finlands internationella ställning, trygga vår självständighet och territoriella integritet, förbättra finländarnas säkerhet och välfärd och upprätthålla ett fungerande samhälle. Det centrala målet för Finlands utrikes- och säkerhetspolitik är att undvika att hamna i en militär konflikt. (Statsrådets kansli, 2016, s. 9).

För analysens ändamål sammanfattas ländernas mål som *nationellt oberoende*, antingen genom att inte bli utsatta för militära hot eller genom att stå emot dessa.

4.2.3 Handlingsalternativ

Vilka är handlingsalternativen? Utifrån målet *nationell överlevnad* i skuggan av bedömda militära hot, i detta konkreta fallet Ryssland, framstår för såväl Sverige som Finland följande principiella handlingsalternativ för att försvara sig:

- Inom ramen för EU.
- Inom ramen för Nato.
- Bilateralt med stöd av USA.
- Försvara sig själv.
- Bilateralt i samverkan Sverige-Finland.

Dessa alternativ är inte ömsesidigt uteslutande. Det är exempelvis fullt möjligt att samtidigt få stöd av USA, Finland/Sverige och andra EU-länder. För att inte generera oändligt med kombinationer avgränsas dessa hybridalternativ bort i analysen av för- och nackdelar. Övriga teoretiska alternativ, exempelvis en nordisk försvarsunion, bedöms som osannolika i nuvarande läge.

4.2.4 Alternativjämförelse

Vilka är för- och nackdelarna med handlingsalternativen?

Alternativet **inom ramen för EU** är likartat för de båda länderna och bygger på Lissabonfördragets artikel 42.7:

Om en medlemsstat skulle utsättas för ett väpnat angrepp på sitt territorium, är de övriga medlemsstaterna skyldiga att ge den medlemsstaten stöd och bistånd med alla till buds stående medel i enlighet med artikel 51 i Förenta nationernas stadga. Detta ska inte påverka den särskilda karaktären hos vissa medlemsstaters säkerhets- och försvarspolitik. (2007/C 306/01).

Även om det finns visst utrymme för undantag på grund av *särskild karaktär* hos vissa medlemsstaters säkerhets- och försvarspolitik tolkas det inte så i vare sig Sverige eller Finland utan artikeln är bakgrunden till ländernas solidaritetsförklaringar. Den anses som folkrättsligt bindande då länderna ej åberopat någon särart utan tvärtom införlivat artikeln i respektive lands säkerhetspolitik. Juridiskt sett så är artikeln lika bindande som Natos artikel 5 om kollektivt försvar. (Bring 2013, s. 82–85).

Fördelarna med detta alternativ är för det första den handlingsfrihet som artikel 42.7 och dess praktiska tillämpning medför. Kärnfrågan i detta resonemang är vad förpliktelserna medlemsländerna emellan består av. Juridiskt sett behöver inte stödet vara militärt utan kan vara exempelvis ekonomiskt, administrativt eller logistiskt (Bring 2013, s. 83). Eller som Estlands förre president cyniskt uttryckte det: *”en massa olivolja”* (Svenska Dagbladet, 2014-05-10). Prejudikat avseende artikel 42.7 finns möjligtvis i form av att Frankrike åberopade den efter terrorattentaten i Paris 2015. Medlemsländerna biföll visserligen Frankrikes begäran enhälligt men det förefaller till huvuddelen varit en politisk symbolhandling. I praktiken blev stödet begränsat. Sverige för sin del sade ja till att avdela ett transportflygplan till FN-insatsen i Mali, men nej till att understödja med flyganfall mot IS. Således kan länderna själva välja i vilken grad man involveras i en konflikt (Stenberg, 2015). Den andra fördelen, vilket är lite motsägelsefullt, är möjligheten till stöd från övriga medlemsländer. Givet att något stöd är bättre än inget så står hoppet till att tillräckligt många länder delar Sveriges eller Finlands intressen och kan avvara resurser.

Nackdelarna är först och främst baksidan av samma mynt, förutsägbarheten i vilken grad stöd går att påräkna. Detta beror i sin tur på att EU saknar planering och strukturer för att genomföra denna typ av operationer och stödet kommer därför att lämnas ad hoc på bilateral basis. Det har diskuterats att utvidga EU:s militära strukturer för att kunna agera gemensamt inom ramen för kollektivt försvar men utfallet hittills är nedslående (SOU 2016:57, s. 100). Härvid spelar det givetvis roll att 22 av 28 EU-länder även är Natomedlemmar⁶. Drivkrafterna att skapa ytterligare strukturer är begränsade.

⁶ Förutom Sverige och Finland så är EU-länderna Cypern, Irland, Malta och Österrike inte Natomedlemmar.

Sammanfattningsvis så är EU:s kollektiva försvarsförpliktelser ett tveeggat svärd. Trots att de folkrättsligt sett är tvingande så är tillämpningen så diffus och oprövd att det å ena sidan ger möjlighet att i praktiken stå utanför konflikter men samtidigt gör att möjligheterna till stöd är svåra att förutsäga och planera för. EU:s säkerhetspolitiska nisch är snarare soft power. Rollfördelningen mellan Nato och EU har blivit att Nato står för militära åtgärder i syfte att skydda de medlemsländer som bedöms hotade och EU står för exempelvis ekonomiska sanktioner mot Ryssland (SOU 2016:57, s. 102, 113).

Nästa alternativ är **inom ramen för Nato**. Jämfört med EU har Nato framför allt två fördelar: en relevant organisation samt USA. Organisationen har exempelvis gemensamma kommandostrukturer och operativ planering, USA är en fördel såtillvida att landet, till skillnad från de flesta EU-länderna, besitter en avsevärd expeditionär förmåga. Eftersom stöd från Nato teoretiskt sett kan mottagas som *medlem* respektive *icke-medlem*, så görs denna uppdelning i den fortsatta analysen. Förväntan om stöd som icke-medlem är dock inget som framgår av officiella dokument då inget av länderna vill framstå som gratisåkare.

Huvudnackdelen som icke-medlem är uppenbar: det går inte att räkna med stöd, vilket Nato varit tydliga med (Dagens Nyheter, 2018-01-12). Givet det så finns det ändå tänkbara scenarion som innebär att Nato, på grund av gemensamma intressen eller operativa behov, bistår försvaret av Sverige eller Finland. Det finns exempel på att Nato under övningar haft scenarion som omfattat Sverige (Wiseman, 2014). En fördel är även möjligheten att om möjligt kunna välja att stå utanför en konflikt. Ytterligare nackdelar förutom osäkerheten är att inga förberedelser i fredstid görs och eventuellt stöd blir således ad hoc. Den första nivån i möjligheterna att ta emot stöd framgår av de avtal om världlandsstöd som Sverige och Finland tecknade med Nato 2014. Världlandsstöd definieras som:

Världlandsstöd är alltså ett sammanfattande begrepp på det civila och/eller militära stöd som lämnas i fred, kris och krig av en nation till en annan nation eller organisation, som efter inbjudan till övningsverksamhet, transitering och/eller insatser, befinner sig på världlandets territorium (Ds 2015:39, s. 29).

Avtalen reglerar juridiska, administrativa och tekniska förhållanden som annars skulle behöva förhandlas inför varje givet tillfälle då förband ur Nato genomför verksamhet i Sverige eller Finland. Detta gäller från övning i fred till och med operationer i krig. Efterföljande nivåer av förberedelser är exempelvis: operativ planering, gemensamma övningar, förhandslagring av materiel och förnödenheter och slutligen utplacerad trupp från andra länder. Inget av detta är möjligt utan medlemskap undantaget övningar men då i en mer allmän samarbetskontext. Slutligen så innebär icke-medlemsalternativet i likhet med EU-alternativet den svåra balansgången att samtidigt uppfattas som allierad (av Nato) och alliansfri (av Ryssland).

För- och nackdelar *inom ramen för ett medlemskap* beskrivs i de offentliga utredningar som gjorts i båda länderna. Den svenska *Säkerhet i ny tid* lyfter först och främst betydelsen av Natos artikel 5 om kollektivt försvar, den operativa planering som blir en följd av detta och konsekvenser för svenskt nationellt försvar. Den politiska viljan att upprätthålla alliansens trovärdighet genom handling bedöms som god. Det enskilda landets bidrag i en given situation kan variera men utgår ifrån behov, tillgängliga resurser och operativ planering. För svensk del är det en fördel att kunna påräkna eventuellt stöd men få länder, med USA som uppenbart undantag, besitter någon större expeditionär förmåga. Konkret skulle detta innebära tidigt stöd med flygstridskrafter och på sikt möjligtvis marktrupp även om Baltikum bedöms vara prioriterat. Således är inte ett medlemskap någon genväg till att inte besitta en relevant nationell förmåga. (SOU 2016:57, s 117–156; Utrikesministeriet, 2016, s 36–45).

Ytterligare en fördel är den avskräckning som USA:s kärnvapen innebär. Givet att Ryssland, till skillnad från Nato, integrerar planeringen med kärnvapen i sin ordinarie operativa planering och har övat kärnvapenanfall mot Sverige så är detta en fördel (Dagens Nyheter, 2016-02-02; SOU 2016:57, s. 134–137, 142–143; Utrikesministeriet, 2016, s. 42–43).

På längre sikt är nackdelen med ett medlemskap att länderna på ett mer konkret sätt än genom EU riskerar att dras in i en konflikt. Förväntningarna på medlemsländerna att agera är helt enkelt högre inom ramen för Nato. Artikel 5 omfattar dock endast självförsvar och konsensus måste finnas för att den skall aktiveras. Detta sker dock inom ramen för befintlig planering och vad som är praktiskt möjligt. Vid en konflikt i vårt närområde är detta mindre relevant då vi ändå bedöms dras in och våra begränsade resurser i huvudsak behövs på det egna territoriet. Vid en potentiell konflikt längre bort omfattande exempelvis Turkiet är sannolikt planeringen för ett svenskt/finländskt bidrag begränsat och möjligheterna till symboliskt stöd större. Precis som Turkiet sannolikt inte planeras förstärka i Norden. Finland bedömer att deras bidrag till Natos gemensamma försvar i huvudsak innebär försvar av det egna territoriet (Utrikesministeriet, 2016, s. 36-45).

På kortare sikt är en av nackdelarna att en medlemskapsansökan försämrar relationen med Ryssland. Även om riskerna med detta är svårbedömda så är i nuvarande läge ett direkt militärt angrepp osannolikt (Dagens Nyheter, 2016-03-28; SOU 2016:57, s. 117–156; Utrikesministeriet, 2016, s. 52–54) Däremot är styrkedemonstrationer och påverkansoperationer troliga, i fallet Sverige har bådadera förekommit exempelvis i form av *ryska påsken*⁷ och desinformation (Kragh & Åsberg, 2017). Särskilt känslig är perioden i samband med en eventuell medlemskapsansökan (Utrikesministeriet 2016, s. 7, 37). I denna risk ryms även dilemmat om timing för en eventuell medlemskapsansökan. Om hotet uppfattas som lågt är drivkrafterna för medlemskap mindre men de praktiska möjligheterna att bli medlem är goda. När hotet är större ökar drivkrafterna men möjligheterna

⁷ Ryska påsken: i samband med påsken 2013 uppges att ryskt strategiskt bombflyg övat kärnvapenanfall mot svenska mål (Dagens Nyheter, 2016-02-02).

att faktiskt kunna bli medlem minskar. Detta är tydligt i Finland där kriterier för när optionen skall aktiveras saknas (Forsberg, 2018, s. 118–120).

En aspekt på alternativet Natomedlemskap är att för- och nackdelarna varierar om båda eller bara ett av länderna blir medlem. Framför allt Finland riskerar att bli antingen en isolerad Natoutpost eller ensamt och utsatt mellan Nato och Ryssland. För Sverige är nackdelarna med enbart ett av länderna som medlem inte lika uppenbara. Dock är det ur båda ländernas perspektiv en fördel med gemensamt och helst samtidigt medlemskap (SOU 2016:57, s. 147–151; Utrikesministeriet 2016, s. 6, 34–35, 55–56).

Sammanfattningsvis så är fördelen med detta alternativ främst att det finns substans bakom stödet, i form av förmåga, planering och sannolikt politisk vilja. Som medlemmar skulle Sverige eller Finland integreras i Natos gemensamma försvarsplanering och förberedelser i fredstid skulle göras. I vilken grad stöd går att förvänta som icke-medlem är mycket osäkert och varierar från fall till fall. Nackdelen är främst att ett medlemskap skulle försämra relationen med Ryssland, med osäkert resultat. Dessutom skulle, jämfört med i EU-kontexten, mer konkreta krav ställas på att vid behov militärt stödja övriga medlemsländer.

För alternativet **bilateralt med stöd av USA** är den uppenbara fördelen stormaktens militära förmåga, vilket rent praktiskt kan innebära samma stöd som vid ett Natomedlemskap. Det kan även vara en fördel om Sveriges eller Finlands intressen sammanfaller med USA men inte nödvändigtvis med Nato som helhet exempelvis länderna kring Medelhavet. Stödet kan ske i olika former, vilket i sig kan vara en fördel om fullskaligt stöd inte är politiskt möjligt. Ett sådant exempel kan vara leveranser av kvalificerad ammunition som av ekonomiska skäl köpts i begränsad mängd⁸. En bilateral allians skulle antingen kunna vara formell eller informell, dock är sannolikt USA mindre intresserade av ett formellt avtal utan skulle föredra ett Natomedlemskap. Nackdelen med ett informellt arrangemang är osäkerheter över tid då administrationer och politiska viljor skiftar.

Sammanfattningsvis så innebär detta alternativ realistiskt sett att Sverige eller Finland vinnlägger sig om att vara en god partner till USA och att detta tillsammans med ländernas geografiska läge skulle innebära att det även ligger i stormaktens intresse att stödja de mindre länderna. Givet att ett isolerat ryskt angrepp på Sverige eller Finland bedöms som osannolikt, utan snarare är del av en konflikt i Baltikum, innebär detta att gränsen mellan detta alternativ och att räkna med stöd av Nato som icke-medlem är suddig.

Vad skiljer alternativet **bilateral samverkan Sverige-Finland** mot de förpliktelser som redan finns inom ramen för EU? På ett plan så är de båda länderna traktatsbundna inom ramen för Lissabonfördraget men i samarbetet Sverige-Finland finns inga formella utfästelser. Oavsett juridisk status skulle samarbetet kunna utformas på ett mer konkret sätt än genom EU. Ett fördjupat samarbete innebär möjligheter till förberedelser såsom informationsutbyte⁹,

⁸ Exempelvis luftvärnsrobotar och kryssningsrobotar. Historiskt exempel på detta är de leveranser som gjordes till Israel i samband med Oktoberkriget 1973 (Nationalencyklopedin, oktoberkriget).

⁹ Ett exempel på detta är skapandet av en gemensam luft- och sjölägesbild (SOU 2016:57, s. 76).

operativ planering och samövning. Det innebär även ett ökat operativt djup, framför allt för flyg- och sjöstridskrafter. Ländernas försvarsmakter har beskrivits som att de kompletterar varandras styrkor och svagheter väl: ”Sveriges försvarsmakt är liten, snabb och vig, medan Finlands är stor klumpig och uthållig” (Enestam, 2015, s. 170). Detta skulle kunna innebära möjlighet till synergieffekter och rollspecialisering om länderna vågar avvara viss egen förmåga. Dock har inget av länderna någon egentlig överkapacitet som kan omfördelas. Sammanfattningsvis så innebär detta alternativ begränsat ökad förmåga att motstå hot från Ryssland samtidigt som det bibehåller en relativt stor grad av handlingsfrihet för konflikter som inte direkt berör länderna (SOU 2016:57, s. 73–78).

Alternativet **försva sig själv** skulle i sin yttersta form kunna innebära en återgång till en aktiv/passiv neutralitetspolitik med ett utträde ur EU som konsekvens vilket beskrivs av Westberg (2015, s. 228–232). Detta antas i den fortsatta analysen ej vara rimligt utan alternativet bygger på de möjligheter och begränsningar EU-medlemskapet medför. Det skulle kunna gå att återropa skrivningen om *särskild karaktär* i Lissabonfördraget. Hur långt det är praktiskt möjligt och hur det påverkar övrig gemensam utrikes- och säkerhetspolitik är svårbedömt.

Fördelen för båda länderna är att möjligheterna att stå utanför en konflikt i närområdet, exempelvis Baltikum, ökar genom att mer tydligt inta en passiv hållning. Nackdelen är att historien visar att länder inte kan välja sina krig. I detta fall så kan för det första länderna dras in i en större konflikt gå grund av det geografiska läget. För det andra så bygger förhoppningen på antagandet att Ryssland ser Sverige och Finland som alliansfria. Detta är mindre sannolikt på grund av EU-medlemskapet, övriga samarbeten samt att Ryssland i sin nationella säkerhetsstrategi uttryckligen ser såväl Nato som EU som strategiska motståndare (Utrikesministeriet 2016, s. 24).

Slutligen så skiljer sig ländernas praktiska möjligheter att faktiskt själv försva sig åt. Detta är givetvis svårt att kvantifiera då det omfattas av sekretess men även på grund av de följdfrågor som uppstår: *Mot vad? Hur länge?* För svensk del så kan en fingervisning vara den debatt om *enveckasförsvaret* som uppstod när ÖB Sverker Göransson konstaterade att Försvarsmakten, då planerad organisation är utbyggd, kan försva en plats i Sverige mot ett begränsat anfall under en vecka (Svenska Dagbladet, 2012-12-30). Finland å sin sida förefaller mer tryggt i sitt territorialförsvar som inte nedmonterats som i Sverige. Även om farhågor lyfts inför framtida ekonomi så bedöms försvarsgrenarnas förmåga att lösa sina uppgifter som tillfredsställande till goda (Utrikesministeriet 2016, s 16 samt Statsrådets kansli, 2017, s. 12–13).

Sammanfattningsvis så är den främsta fördelen den ökade möjligheten att stå utanför en konflikt. Nackdelarna är för det första begränsningar i den nationella förmågan, särskilt för Sverige. Alternativet förutsätter även att respektive land av Ryssland ej ses som tillhörande motståndarsidan, det vill säga väst. Givet EU-medlemskapet är frågan om detta är rimligt utan att backa utvecklingen på en rad områden.

4.2.5 Valt alternativ

Vilket är valt alternativ och varför är detta mest rationellt?

Sveriges val är en kombination av flera alternativ. Huvudlinjen är stöd inom ramen för EU, så som det uttrycks i solidaritetsförklaringen. Detta inkluderar ett fördjupat samarbete med Finland och till skillnad från övriga EU-länder omfattar det även operativ planering och förberedelser. Dessutom signalerar det fördjupade samarbetet med USA och Nato en förhoppning om stöd på basis av rollen som en god partner och eventuella gemensamma intressen. I andra vågskålen ligger hotet från Ryssland med risker på både kort och lång sikt. För att kompensera för det omfattande samarbetet och stödbehovet upprätthålls linjen om militär alliansfrihet, Detta manifesteras genom att stänga dörren till Natomedlemskap.

Detta är således det mest rationella alternativet utifrån maximal möjlighet att själv välja att stå utanför en konflikt och samtidigt ha tillräckliga, dock inte maximala, möjligheter till stöd utifrån. Däri ligger den för svensk del gamla balansen mellan att vara tillräckligt alliansfri för att inte stöta sig med Ryssland, men samtidigt vara en tillräckligt god partner till USA och Nato för att kunna påräkna stöd.

Finlands val är även det en kombination. I huvudsak så förlitar sig landet på sin nationella förmåga, men erkänner samtidigt både kraven och möjligheterna med EU:s solidaritetsartikel och det bilaterala samarbetet med Sverige. Finland förefaller dock bedöma möjligheterna att få stöd som begränsade:

Eftersom Finland inte hör till någon militärallians kan man inte använda utomstående militärt stöd som grund för planeringen av det militära försvaret. Finland måste dock förbereda sig för möjligheten att ta emot och lämna internationellt bistånd. (Statsrådets kansli 2009, s. 70).

Natooptionen är Finlands återförsäkning i det fall hotet från Ryssland ökar och att den nationella förmågan inte bedöms räcka till. Det fördjupade samarbetet med USA och Nato kan ses i ljuset av strategiska vapenköp, exempelvis stridsflygplan och kryssningsrobotar men även som en försäkran om att hålla dörren till ett eventuellt Natomedlemskap öppen. Detta är det mest rationella alternativet givet Finlands upplevda trygghet i sin nationella militära förmåga, sannolikheten att dras in i en konflikt i Baltikum och fördelarna med att bibehålla en god relation med Ryssland.

4.3 Analys enligt förhandlingsmodellen

4.3.1 Aktörer

Vilka är aktörerna? I Sverige består de av *regeringen*, *oppositionen* och *opinionen*, i Finland dessutom *presidenten*.¹⁰ Under perioden 2014–2017 har regeringarna skiftat¹¹. Sverige har haft regeringarna Reinfeldt (–oktober 2014) samt Löfven (oktober 2014–), Finland regeringarna Katainen (–juni 2014), Stubb (juni 2014–maj 2015) och Sipilä (maj 2015–). Regeringarna är relativt homogena aktörer medan oppositionerna är mer splittrade. Med tanke på den korta tiden i analyserad period avgränsas regeringarna Reinfeldt och Katainen bort.

4.3.2 Aktörernas ståndpunkter

Vilka faktorer formar aktörernas uppfattningar och ståndpunkter? Den svenska Natodebatten är polariserad mellan ståndpunkterna för, respektive mot Natomedlemskap och kan sammanfattas i form av tre narrativ, det *alliansfria*, det *nationalistiska* och det *liberala*. I dessa blandas rationella och känslomässiga argument.

Det alliansfria narrativet utgår ifrån följande huvudsakliga argument:

Alliansfriheten har hållit Sverige utanför krig i 200 år. Ett Natomedlemskap skulle påverka stabiliteten i närområdet genom att Ryssland reagerar negativt och Sverige skulle oundvikligen involveras i händelse en konflikt mellan Ryssland och Nato. (Lindberg, 2015; Mutt, 2015; Svenska Dagbladet, 2015-09-13). Sverige försvaras bäst som militärt alliansfritt. Då bibehålls handlingsfriheten samtidigt som Sverige kan samarbeta med andra länder och Nato. (Hultqvist & Wallström, 2015, 2016; Svenska Dagbladet, 2016-09-02).

Nato styrs i praktiken av USA. Eftersom USA är den dominerande makten i Nato har de små länderna lite att säga till om. Sverige vill inte låta sin politik dikteras av USA. Sverige kommer direkt eller indirekt via påtryckningar att dras in i USA:s konflikter (Eduards, 2016 samt Prot. 2017/18:72, s. 11, 24, 38, 42, 70).

Turkiet är en olämplig partner. Sverige kan inte vara medlem i samma allians som diktaturen Turkiet, och i sämsta fall delta i dess krig (Österberg, 2018; Prot. 2017/18:72, s. 11, 23, 38, 70).

¹⁰ "Finlands utrikespolitik leds av republikens president i samverkan med statsrådet. Riksdagen godkänner dock internationella förpliktelser och uppsägningar av dem samt beslutar om ikraftträdande av internationella förpliktelser till den del så anges i denna grundlag" (Finlands grundlag 93§).

¹¹ Sammansättning av regeringar och oppositioner enligt *bilaga 1*.

Som Natomedlem hamnar Sverige under Natos kärnvapenparaply. USA, men även Storbritannien och Frankrike har kärnvapen och Natos doktrin bygger på avskräckning. Sverige riskerar dessutom att få kärnvapen placerade i landet (Amin m.fl., 2016; Henriksson, 2016; Prot. 2016/17:68, s 13, 41).

Sverige mister sin oberoende röst i världen. Som Natomedlem kan Sverige inte ha samma fria roll som tidigare och verka för fred och nedrustning, eller medla i konflikter (Franchell 2018; Palm m.fl. 2015; Prot. 2017/18:72, s. 19, 23).

Detta narrativ stödjer regeringen Löfvens officiella linje och används även av Vänsterpartiet. Beroende på kontext och aktör så varierar användningen av ovanstående argument både avseende tyngdpunkt och hur långt dragna slutsatserna är. Exempelvis drivs ofta USA-argumentet som en form av skuld genom samröre: såväl Vietnamkriget som invasionen av Irak blir till argument mot Nato (Eduards, 2016; Blix m.fl. 2016, s. 55–57).

Det nationalistiska narrativet landar även det i slutsatsen nej till Natomedlemskap, men utifrån delvis andra utgångspunkter (Clarke & Johansson, 2016; Åkesson, 2016; Jansson m.fl. 2015, 2016; Prot. 2016/17:68, 87–89, Prot. 2017/18:72, s. 20–21, 27–28, 30, 61–62):

Antiglobalism. Överstatliga organisationer exempelvis EU och Nato är ett hot mot Sveriges självbestämmande. Om Sverige skall samarbeta militärt med någon skall det vara inom Norden. Sverige skall inte offra svenska liv för andra länder i allmänhet och Turkiet i synnerhet.

Balansen i regionen påverkas om Ryssland känner sig hotat. Även om Sverige är självständigt så är det naivt att tro att Ryssland kommer att vara passivt om Sverige skulle gå med i Nato.

Sverige måste kunna försvara sig själv. Att återskapa ett starkt försvar baserat på allmän värnplikt och stark folkvilja innebär att Sverige kan undvika allianser.

I riksdagen drivs denna linje företrädesvis av Sverigedemokraterna. Partiet avviker dock mot övriga såtillvida att deras väljare är mer positiva till Nato än partilinjen (Berndtsson m.fl. 2017).

Det liberala narrativet återfinns i den pro-Nato linje som drivs av Alliansen:

Alliansfriheten har spelat ut sin roll. Sverige är en integrerad del av den västliga värdegemenskapen genom EU och övriga samarbeten. De flesta av våra grannländer och EU-länderna är Natomedlemmar vilket gör ett medlemskap naturligt (Dagens Nyheter, 2016-05-06; Prot. 2017/18:72, s. 20–21, 24, 40, 50).

Sverige har redan nackdelarna med ett Natomedlemskap men inte fördelarna. Sverige uppfattas redan av Ryssland som ett Natoland. Samtidigt är Sveriges nationella förmåga för liten. Om Sverige skall försvaras tillsammans med andra krävs mer än samarbete och partnerskap, enbart Nato kan ge Sverige försvarsgarantier. Som icke-medlem kan Sverige inte heller delta i de beslut inom Nato som påverkar landet (Dagens Nyheter, 2017-11-08; Enström & Wallmark, 2015; Helmersson, 2017; Prot. 2017/18:72, s 24).

Våra grannar är goda exempel. Danmark och Norges medlemskap visar att Sverige inte kommer att tvingas ha utländsk trupp och kärnvapen i landet. Undantaget artikel 5 så finns inga krav att delta i krishanteringsinsatser och Sverige deltar redan nu i fler insatser än många av medlemsländerna. Exemplet

Norge visar även att det går att arbeta aktivt med medling och konfliktlösning (Askeljung, 2015; Lundgren & Navarsete, 2016; Prot. 2017/18:72, s. 43).

Opinionen i Sverige är delad men visar även på osäkerheter eller ointresse. Det förekommer även kvarvarande okunskap om huruvida Sverige är alliansfritt, neutralt eller inte (Arvidsson, 2014, s. 137–142). I perioden 2014–2017 varierade stödet för ett Natomedlemskap mellan 43 och 49 % och motståndet mellan 33 och 35 %. Andelen som inte har någon åsikt var 17–24 % (MSB, 2017, s. 102). Beroende på undersökningar kan utfallet variera men trenden kvarstår (Ahlin, 2015). Intressant nog så visar vissa undersökningar att mer än hälften av de som är mot Nato ändå tror att Sverige skulle få hjälp i krig, vilket kan tolkas som en rationell ”äta kakan och ha den kvar”-ståndpunkt (Dagens Nyheter, 2018-01-06).

Den finländska debatten är inte lika polariserad som i Sverige utan de flesta av riksdagspartierna inryms under det som kan kallas **det självständiga narrativet**:

Finland som självständig nation skall inte tas för givet. Detta är så självklart att det knappt är synligt i den offentliga debatten, men de kollektiva minnena av 1900-talets frigörelse från Ryssland och kriget mot Sovjetunionen ligger djupt i det finländska medvetandet (Lundgren & Wallin, 2018). En bra sammanfattning ligger i rubriken till Natoutredningens första kapitel: ”*Det historiska arvet – en osannolik berättelse om överlevnad*” (Utrikesministeriet 2016, s. 8–10).

Finlands säkerhetspolitiska vägval beslutas i Finland. Som en slutsats av den dyrköpta självständigheten och frigörelsen från VSB-pakten kommer ståndpunkten att Finland fattar beslut som en självständig nation (Nygård, 2016; Statsrådets kansli, 2017, s. 21; Vasabladet, 2017-10-09; Wallin, 2015). Statsminister Stubb uttryckte det som: ”*Natofrågan är en finländsk fråga. Där tittar vi inte till öster, inte till väster, inte till syd och inte till nord - vi fattar det här beslutet helt själv*” (Yle, 2014-12-20).

Goda relationer med Ryssland är viktigt. Givet historien, geografien och den asymmetriska styrkebalansen så behöver lilla Finland ha goda relationer, eller i alla fall dialog, med Ryssland. Typiskt är reaktionerna i Finland respektive Sverige i samband med Putins finlandsbesök 2016. Ett besök i Sverige hade varit otänkbart vilket det inte är i Finland. Tvärtom ses Sverige i detta avseende som mer symbolpolitiskt än rationellt. (Kevin, 2016; Yle, 2016-06-20). Samtidigt hyser man inga illusioner om vad ett Natomedlemskap skulle innebära för relationen med Ryssland: ”*Jag och Putin har diskuterat realiteterna. Ifall Finland går med i Nato får Ryssland en fiende bakom gränsen. Ryssland kommer garantera att reagera på det, sade Niinistö*” (Vasabladet, 2017-11-13).

Kriterierna för att gå med i Nato finns det olika uppfattningar om. Eftersom självständigheten är dyrköpt och besluten fattas självständigt så motsätter sig få Natooptionen på ett principiellt plan. Åsiktsskillnaderna ligger i under vilka förutsättningar ett medlemskap skulle vara aktuellt. Häri ligger en bredd från de som driver frågan om medlemskap i närtid till de som är för optionen i teorin men inte i praktiken (Forsberg, 2018, s. 119; Hufvudstadsbladet, 2016-01-08, 2016-06-18).

Detta narrativ inrymmer en större bredd av åsikter än de svenska och huvuddelen av de finländska partierna och presidenten använder sig av det. Sedan finns det olika åsikter om lägligheten med Natomedlemskap. De flesta partier

anser att medlemskap för tillfället inte är lämpligt eller nödvändigt. Samlingspartiet och Svenska Folkpartiet vill ansöka om medlemskap i närtid. Endast Vänsterförbundet motsätter sig helt Natooptionen (Hufvudstadsbladet, 2016-11-23; Ny Tid, 2016-08-19).

Opinionen i Finland är mer entydigt Nato-negativ än i Sverige. I perioden 2014–2017 varierar stödet för ett Natomedlemskap mellan 22 och 30 % och motståndet mellan 58 och 62 %. Andelen som inte har någon åsikt är 10–17 % (FPI, 2017, s 30).

4.3.3 Aktörernas påverkansmöjligheter

Hur påverkar aktörerna beslutet? Sveriges och Finlands utrikes- och säkerhetspolitik formuleras av sittande regering, i det senare fallet i samråd med presidenten. Inom detta mandat ryms ländernas nuvarande ståndpunkt om Natomedlemskap, avvisande respektive medlemskapsoption.

Ett hypotetiskt beslut om medlemskap i Nato skulle i båda länderna konstitutionellt kunna fattas av en riksdagsmajoritet. I praktiken så krävs en bredare enighet än så och sannolikt även folkomröstningar. För att våga besluta om folkomröstning krävs relativt bred riksdagsmajoritet samt en tillräckligt positiv opinion. Ett folkomröstningsnej skulle sannolikt låsa frågan under lång tid.

Förhandlingar sker direkt eller indirekt via annan typ av påverkan. Inom regeringen sker en förhandling som resulterar i landets utrikespolitik. Inom oppositionen sker en förhandling där partierna i sina roller kan vara aktiva, passiva eller rentav agera stödpartier till regeringen. Förhandlingar sker även mellan regering och opposition, men utrikespolitiken är i första hand en fråga för regering och inte riksdag (Regeringsformen, 10 kap; Finlands grundlag 93§).

Opinionen och riksdagspartiernas ståndpunkter formas i växelverkan där partierna kan påverka opinionen i en viss riktning eller på motsvarande sätt påverkas av en förändrad opinion. I Finland har presidenten stort förtroende hos allmänheten i utrikespolitiska frågor och han kan påverka såväl partier som opinion och residentens åsikt bedöms av vissa som mer avgörande än vad partiernas är (Hufvudstadsbladet, 2016-06-14).

Således sker det förhandlingar *inom regeringen*, samt *mellan regering och opposition*. Påverkan sker även *mellan partierna och opinionen*. I Finland utövar presidenten stor påverkan på regering, opposition men framför allt opinionen.

4.3.4 Beslut

Hur kan nuvarande beslut förklaras? Givet nuvarande parlamentariska läge i Sverige och partiernas ståndpunkter så blir utfallet av förhandlingen regering-opposition att politiken med stängd dörr kvarstår. Polariseringen gör även att det de facto blir en höger-vänster fråga, trots att grannländerna Danmark och Norge visar att så inte behöver vara fallet. En ändrad uppfattning, exempelvis för Socialdemokraterna, skulle uppfattas som en prestigeförlust och därmed låses

positionerna ytterligare. Ja-sidan å sin sida uttrycker viss irritation över att Socialdemokraterna uppfattar sig ha veto i frågan (Arvidsson, 2014, s. 142–146; Svenska Dagbladet, 2016-09-16).

Förhandlingen inom regeringen belyser den underliggande konflikten mellan en realistiskt orienterad falang exemplifierad av försvarsminister Hultqvist och en mer idealistisk falang kring utrikesminister Wallström och Miljöpartiet. Konflikten kring konventionen mot kärnvapen kan ses som ett symptom på detta där utrikesministerns linje uppenbart påverkar Natosamarbetet negativt. Utrikesministerns uttalanden framställer henne som allmänt negativ till Nato:

Dessutom kan vi fråga oss hur det står till i Nato för närvarande. Vi vet vem som är commander in chief i det land som verkligen bestämmer i Nato, och vi ser hur Turkiet uppför sig. Hur det är med garantierna kanske man också får diskutera i Natokretsen (Utrikesminister Margot Wallström i riksdagens utrikesdebatt 2018-02-14: Prot. 2017/18:72, s. 11).

Det är svårt att veta om det internt finns röster för Natooption, men utfallet av den interna förhandlingen förefaller vara en kompromiss där dörren till Natomedlemskap tydligt stängs, samtidigt som samarbetet maximeras. Det är oklart hur samordnat departementen driver sina respektive linjer då de ibland är på kontrakurs (Dagens Nyheter, 2017-08-30, 2018-01-14; Stenberg, 2018). Den splittrade opinionen och allmänhetens ointresse i frågan¹² gör att de politiska drivkrafterna till förändring är små. I synnerhet Socialdemokraterna skulle riskera en uppsplitande intern debatt i en fråga som bedöms vinna få röster (Stenberg, 2016).

Således kan svensk ståndpunkt i frågan förklaras som ett dödläge orsakat av polariserande narrativ med på ena sidan de *alliansfria* och *nationalistiska* samt på andra sidan det *liberala*. Eftersom oppositionen i form av alliansen vill se ett Natomedlemskap kvarhåller detta regeringen med stödpartier i motsatt riktning. Detta omöjliggör att en Natooption skulle komma på tal även om det internt i regeringen skulle finnas röster för det. Därmed påverkas beslutet främst av det alliansfria narrativet med en idealistisk bild av en moralisk supermakt och uppfattningen att den gamla politiken framgångsrikt hållit Sverige utanför krig under lång tid.

I Finland så råder konsensus kring Natooptionen, endast Vänsterförbundet motsätter sig den. Således har ståndpunkten förhandlats fram både inom regeringarna och med oppositionen. I någon form har optionen funnits sedan 1995 (Hufvudstadsbladet, 2016-11-23; Torstila, 2018). Eftersom optionen i sig inrymmer en stor bredd av åsikter om vad villkoren skulle vara för att en medlemskapsansökan, så underlättas en kompromiss i frågan. Kompromissen är dessutom en naturlig konsekvens av tendensen till samlingsregeringar, vilket framför allt regeringarna Katainen och Stubb var. Att optionen förhandlats fram

¹² Försvarsfrågan generellt är lågt prioriterad av väljarkåren, den rankades exempelvis som minst viktig av nitton frågor i samband med valet 2014 (SVT, 2014, s 9).

innebär inte att det saknas meningsskiljaktigheter i frågan om när medlemskap skulle vara aktuellt (Hufvudstadsbladet, 2016-06-18). I den finländska debatten tar frågan om folkomröstning stort utrymme. Det kan ses som ett sätt för politiker att undvika ta ställning genom att hänvisa till folkets vilja via en folkomröstning i en ospecificerad framtid (Hufvudstadsbladet, 2016-01-08; Yle, 2016-05-29). I övrigt förs den finländska debatten i huvudsak med rationella argument:

Som det sägs i försvarsredogörelsen är det viktigast för Finland att stanna utanför konflikter. Om vi nu gick med i Nato skulle vi bli en part i konstellationen Ryssland och Nato, och det skulle bli omöjligt att stanna utanför. Men om det i framtiden utvecklades så, att Ryssland börjar se inte bara Nato och USA, utan också EU inklusive Finland som en part – om Ryssland alltså började se oss som fiende – då har vi förlorat möjligheten att stanna utanför. Då måste man säkert fundera på ett Natomedlemskap, eftersom vårt mål redan gått förlorat på samma sätt som det hade gjort om vi gått med i Nato innan. Men det här är bara teoretiskt, jag ser inga sådana signaler nu (President Niinistö i Hufvudstadsbladet, 2016-01-08).

President Niinistö företräder en försiktig hållning även om hans moderparti Samlingspartiet driver frågan om medlemskapsansökan i närtid. Inför presidentvalet 2018 var han vagast av kandidaterna i frågan. Detta kan ses som ett uttryck för viljan att bibehålla den goda relationen med Ryssland och att samtidigt hålla sig över den partipolitiska debatten (Torstila, 2018; Yle, 2018-01-15).

Då opinionen är övervägande negativ till Nato är många av partierna försiktiga, tidigare har vissa partier undvikit att ta ställning överhuvudtaget (Yle, 2014-03-04). I jämförelse av opinionen mellan länderna så framgår att i storleksordningen dubbelt så många finländare som svenskar nöjda med förd utrikes- och säkerhetspolitik (MSB, 2017, s 14–15; PFI, 2017, s. 9–10). Detta förstärker bilden av att opinionen påverkas av ledande politiker och i synnerhet presidenten vars hållning ses som avgörande för opinionen. Vissa undersökningar visar rentav att nuvarande negativa opinion skulle svänga radikalt till en positiv majoritet om presidenten och statsministern skulle förordade ett medlemskap (Nygård, 2015; Yle, 2014-03-25).

Således kan Finlands Natooption förklaras utifrån att det är en bred kompromiss som bygger på narrativet om Finland som självständig nation med dyrköpt frihet som fattar sina egna beslut. Att steget till Natomedlemskap inte tas beror i första hand på viljan att bibehålla goda relationer med Ryssland. I beslutet är presidenten avgörande och han är sannolikt den aktör som har mest inflytande.

5 Slutsatser

5.1 Diskussion

Utifrån *den rationella aktörsmodellen* kan skillnaden i svensk respektive finländsk ståndpunkt förklaras utifrån i vilken grad länderna förväntar sig externt stöd. Sverige är beroende av stöd men ser samtidigt Nato som en av många möjligheter till eventuellt stöd i kris eller krig. Medlemskap är inte nödvändigt då stöd förväntas oavsett vad, eftersom Sveriges och Natos intressen bedöms sammanfalla. Den officiella militära alliansfriheten blir därmed ett sätt att gentemot Ryssland balansera detta stödbehov. Finland har i större utsträckning bibehållit sitt territoriella försvar och har tilltro till dess förmåga, därför ses stöd utifrån som ett komplement som inte går att förlita sig på. Skulle situationen försämrats, är Nato som den enda rimliga säkerhetsgarantin. Finland ser därför samarbetet som ett medel för att inga hinder skall finnas om medlemskap skulle bli aktuellt och behåller samtidigt sin officiella Natooption. Den återhållande faktorn för båda länderna avseende Natomedlemskap är risken att försämrade relationen med Ryssland på kort och lång sikt och det är mot detta som fördelarna för närvarande inte bedöms överväga.

Utifrån *förhandlingsmodellen* kan skillnaden i svensk respektive finländsk ståndpunkt förklaras utifrån de narrativ som formar de parlamentariska ståndpunkterna i respektive land. I Sverige förekommer flera konkurrerande narrativ, och drivkrafter för att byta position saknas. Därmed polariseras debatten och positionerna låses. Således kan det alliansfria narrativet fortsätta att utforma politiken. Trots att opinionen i Finland är betydligt mer Natonegativ än i Sverige så upprätthålls den finländska linjen med Natooption. Eftersom det bredare självständiga narrativet omfattar huvuddelen av aktörerna har därmed en kompromiss skapats.

En jämförelse mellan de två modellerna visar att i Finlands fall stämmer resultaten väl överens. I huvudsak är det samma rationella överväganden som framkommer med hjälp av båda modellerna. Linjen att ha förtroende för den egna förmågan men samtidigt en option om läget skulle förvärras är rationell eftersom den bibehåller en god relation med Ryssland. Inrikespolitiskt uppfattas nuvarande säkerhetspolitik fungera, samtidigt stödjer de flesta inrikes aktörer tanken på att allianser behövs om kriget kommer. Eller som president Niinistö uttrycker det: *”I ett världskrig finns bara två parter”* (Yle, 2018-01-15).

I det svenska fallet är utfallet mer tvetydigt. Den rationella aktörsmodellen svarar inte riktigt på frågan varför Sverige, givet beroendet av externt stöd och det omfattande samarbetet avsäger sig en Natooption. Trots allt kan Finland bibehålla en Natooption och samtidigt ha en bättre relation till Ryssland. Genom att triangulera det resultatet med förhandlingsmodellens utfall kan bilden kompletteras. Slutsatsen blir att valt alternativ är den mest rationella kompromissen som går att förhandla fram, med hänsyn till de låsningar de polariserande narrativen skapar inom regeringen och gentemot oppositionen.

Sammanfattningsvis så präglas den finländska linjen företrädesvis av rationella överväganden medan den svenska är en kombination mellan rationella och ideologiska. En inte allt för djärv slutlig reflektion är att tvåhundra år av fred, respektive tre krig under de senaste hundra åren påverkar skillnaderna.

Kontroll med tidigare studier visar att resultatet i huvudsak stämmer överens. Bjerelds & Möllers (2010) slutsatser är fortfarande relevanta. Den största skillnaden är att i det svenska fallet så har båda återkopplingsmekanismerna försvagats ytterligare, dock inte i tillräcklig grad för att påverka ståndpunkten. Den nationella identiteten försvagas genom att det alliansfria narrativet utsätts för ökande konkurrens och kan inte anses vara fortsatt institutionaliserat. Även rationaliteten bakom militär alliansfrihet har minskat, analysen 2010 byggde på att inget militärt hot mot Sverige var tänkbart. Christianssons (2017) teori om att kalla krigets dubbelpolitik lever vidare i Sverige stämmer väl överens med utfallet av förhandlingsmodellen. Peterssons (2018) perspektiv är snarlikt där hans realistiska perspektiv går att jämföra med den rationella aktörsmodellen och det idealistiska perspektivet med förhandlingsmodellen. Utifrån det så överensstämmer bilden av en kraft som driver mot Nato och en som håller emot. Forsberg (2018) drar slutsatsen att Finlands säkerhetspolitik förändras långsamt genom att nationella identiteter håller tillbaka och man vill inte förändra det som upplevs fungera. Detta överensstämmer med bilden av rationella överväganden och konsensusbeslut, även om vissa partier blivit mer Natopositiva.

5.2 Förslag på vidare forskning

Med tanke på närheten i tid kan situationen som beskrivs i uppsatsen ändras snabbt. Slutsatserna är möjligtvis generaliserbara i tid i form av förförståelse inför de förändringar som eventuellt sker i framtiden. Vidare studier av fallet skulle kunna genomföras på tre sätt. 1: En studie av samma fall med annan teori och metod. 2: Med en bredare ansats omfattande andra strategiska maktmedel än militära. 3: En djupare studie avseende maktspelet bakom den svenska dubbelpolitiken.

6 Referenser

Primärkällor:

- 2007/C 306/01. *Lissabonfördraget om ändring av fördraget om Europeiska unionen och fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, undertecknat i Lissabon den 13 december 2007.*
- 2008/09:FöU10. *Försvarets inriktning.* Försvarsutskottets betänkande.
- Amin, Jabar, Per Gahrton, Lotta Hedström, Annika Lillemets, Valter Mutz & Carl Schlyter, 2016. *Ska Nato få placera kärnvapen i Sverige?* Debattartikel, Aftonbladet, 2016-02-22.
- Askeljung, Alfred, 2015. *"Argumenten mot Nato är slut"*, debattartikel, Dagens Nyheter, 2015-09-01.
- Clarke, Michael & Calle Johansson, 2016. *"Vi värnar vårt nationella självbestämmande"*. Debattartikel, Svenska Dagbladet, 2016-03-30.
<https://www.svd.se/vi-varnar-vart-nationella-sjalvbestammande> Hämtad: 2018-05-14.
- Ds 2015:39. *Samförståndsavtal med Nato om värdlandsstöd.* Förvarsdepartementet.
- Eduards, Krister, 2016. *"Varför ska Sverige lita på USA:s militära omdöme?"*, debattartikel, Svenska Dagbladet, 2016-05-22.
<https://www.svd.se/i-stallet-for-nato--samarbeta-mer-kring-ostersjon/om/det-skarpta-sakerhetslaget> Hämtad: 2018-05-14.
- Enström, Karin & Hans Wallmark, 2015. *"Dramatiskt ökat inflytande med Nato-medlemskap"*, debattartikel, Dagens Nyheter, 2015-11-09.
<https://www.dn.se/debatt/repliker/dramatiskt-okat-inflytande-med-nato-medlemskap/> Hämtad: 2018-05-14.
- Franchell, Eva, 2018. *Därför kan Sverige aldrig gå med i Nato*, ledare, Aftonbladet, 2018-03-15.
<https://www.aftonbladet.se/ledare/a/XwemMo/darfor-kan-sverige-aldrig-ga-med-i-nato> Hämtad: 2018-05-14.
- Finlands grundlag. 11.6.1999/731, *Finlands grundlag.*
- Hufvudstadsbladet, 2016-01-08. *HBL frågar – presidentkandidaterna svarar: 3.Under vilka omständigheter anser du att Finland ska ansöka om Natomedlemskap?* Nyhetsartikel.
- Hultqvist, Peter, 2015. *"Sveriges militära samarbete med USA måste fördjupas"*, debattartikel, Dagens Nyheter, 2015-08-31.
- Hultqvist, Peter & Margot Wallström, 2015. *"Vi utvecklar och fördjupar våra militära samarbeten"*, debattartikel, Dagens Nyheter, 2015-11-07.
- Hultqvist, Peter & Margot Wallström, 2016. *"Inte aktuellt ändra svenska säkerhetspolitiska doktrinen"*, debattartikel, Dagens Nyheter, 2016-09-08.

- <https://www.dn.se/debatt/inte-aktuellt-andra-svenska-sakerhetspolitiska-doktrinen/> Hämtad: 2018-05-14.
- Jansson, Mikael, Björn Söder & Jeff Ahl, 2015. *SD: Därför är Nato ett dåligt alternativ*. Debattartikel, Svenska Dagbladet, 2015-12-09.
<https://www.svd.se/sd-darfor-ar-nato-ett-daligt-alternativ>
Hämtad: 2018-05-14.
- Jansson, Mikael, Roger Richtoff, Björn Söder & Jeff Ahl, 2016. *SD: "Vår försvarspolitik den enda som folket stöder"*. Debattartikel, Svenska Dagbladet, 2016-01-10.
<https://www.svd.se/sd-var-forsvarspolitik-den-enda-som-folket-stoder>
Hämtad: 2018-05-14.
- Lindberg, Anders, 2015. *Natoutredning är bara slöseri*. Ledare, Aftonbladet, 2015-01-12.
<https://www.aftonbladet.se/ledare/ledarkronika/anderslindberg/article20143700.ab> Hämtad: 2018-05-14.
- Lundgren, Kerstin & Liv Signe Navarsete, 2016. *"Nato är inget hinder i strävanden för fred"*, debattartikel, Svenska Dagbladet, 2016-05-26.
<https://www.svd.se/nato-ar-inget-hinder-i-stravanden-for-fred/om/svenska-natodebatten> Hämtad: 2018-05-14.
- Lundgren, Kerstin & Stefan Wallin, 2018. *Anpassningspolitik gynnar bara Kreml*. Debattartikel, Svenska Dagbladet, 2018-02-20.
<https://www.svd.se/anpassningspolitik-gynnar-bara-kreml/om/sakerhetspolitik>
Hämtad: 2018-05-14.
- MSB, 2017. *OPINIONER 2017 -Allmänhetens syn på samhällsskydd, beredskap, säkerhetspolitik och försvar*. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
- Mutt, Walter, 2015. *Natomedlemskap ger sämre säkerhet*. Debattartikel, Svenska Dagbladet, 2015-05-27.
<https://www.svd.se/replik-valter> Hämtad: 2018-05-14.
- Nato, 2014. *Wales Summit Declaration: Issued by the Heads of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in Wales*. https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_112964.htm#pii
Hämtad: 2018-03-21.
- Palm, Veronica, Pierre Schori, Maj Britt Theorin & Anders Östberg, 2015. *Nato eller feminism?* Debattartikel, Aftonbladet, 2015-08-04.
<https://www.aftonbladet.se/kultur/article21208606.ab> Hämtad: 2018-05-14.
- Prop. 1014/14:109. *Försvarspolitik inriktning – Sveriges försvar 2016-2020*.
Prot. 2016/17:68. *Riksdagens protokoll 15 februari 2017*.
Prot. 2017/18:72. *Riksdagens protokoll 14 februari 2018*.
- Regeringsformen. *Kungörelse (1974:152) om beslutad ny regeringsform*.
Regeringskansliet, 2017. *Nationell säkerhetsstrategi*.
- SOU 2016:57. *Säkerhet i ny tid. Betänkande av Utredningen om Sveriges försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten*.
- Statistikcentralen, 2015. *Centern i Finland segrade i riksdagsvalet 2015*.
http://www.tilastokeskus.fi/til/evaa/2015/evaa_2015_2015-04-30_tie_001_sv.html Hämtad: 2018-05-14.

- Statsrådet. *Regeringarna i kronologisk ordning*.
<http://valtioneuvosto.fi/sv/statsradet/historia/regeringarna-och-ministrarna/rapport/-/r/v2> Hämtad: 2018-05-14.
- Statsrådets kansli, 2009. *Finlands säkerhets- och försvarspolitik 2009. Statsrådets redogörelse*.
- Statsrådets kansli, 2017. *Statsrådets försvarspolitiska redogörelse*.
- Statsrådets kansli, 2016. *Statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelse*,
 Utrikesministeriet, 2016. *Konsekvenserna av ett eventuellt finskt Natomedlemskap – en bedömning*.
- Valmyndigheten. *Valresultat*. <https://www.val.se/valresultat.html> Hämtad: 2018-05-14.
- Åkesson, Jimmie, 2016. *Åkesson: Fritt fram att gå emot partiets Natolinje*.
 Debattartikel, Svenska Dagbladet, 2016-10-13.
<https://www.svd.se/akesson-fritt-fram-att-ga-emot-partiets-natolinje/om/svenska-natodebatten> Hämtad: 2018-05-14.
- Österberg, Anders, 2018. *Hur kan ni vilja gå med i Nato – med Turkiet?*
 Debattartikel, Aftonbladet, 2018-03-26
<https://www.aftonbladet.se/debatt/a/ddpOGO/hur-kan-ni-vilja-ga-med-i-nato--med-turkiet> Hämtad: 2018-05-14.

Sekundärkällor:

- Ahlin, David, 2015. "Därför spretar Nato-opinionen", debattartikel, Dagens Nyheter, 2015-01-13.
<https://www.dn.se/debatt/darfor-spretrar-nato-opinionen/> Hämtad: 2018-05-14.
- Allison, Graham & Philip Zelikow, 1999 [1971]. *Essence of decision: Explaining the Cuban Missile Crisis*. New York: Longman.
- Arvidsson, Claes, 2014. 'Känsla och förnuft – opinioner om Nato' i Neretnieks, Karlis (red.). *Nato - för och emot*. Stockholm, Kungl Krigsvetenskapsakademien.
- Bendor, Jonathan & Thomas H. Hammond, 1992. *Rethinking Allison's Models*.
 The American Political Science Review, vol. 86, no. 2, 1992, s 301–322.
- Berndtsson, Joakim, Bjereld, Ulf & Ydén, Karl (2017) "Tillbaka till framtiden? Svenskarnas syn på försvaret, värnplikten och Nato" i Ulrika Andersson, Jonas Ohlsson, Henrik Oscarsson & Maria Oskarson (red) *Larmar och gör sig till*. Göteborgs universitet: SOM-institutet.
- Blix, Hans, Rolf Ekéus, Sven, Hirdman, Lars Ingelstam, Stina Oscarson, Pierre Schori, & Linda Åkerström, 2016. *Sverige, Nato Och Säkerheten : Betänkande Av Natoutredningen*. Lund, Celanders, 2016
- Bring, Ove, 2013. "En folkrättslig tolkning av solidaritetsklausulerna: Säkerhetspolitiskt och försvarspolitiskt samarbete som en internationell förpliktelse." i Regeringskansliet, Försvarsdepartementet, 2014.
Försvarspolitiskt samarbete – effektivitet, solidaritet, suveränitet. Rapport från Utredningen om Sveriges internationella försvarspolitiska samarbete. Fö 2013:B

- Christiansson, Magnus, 2017. 'The NATO question in Sweden under the Trump presidency - Military non-alignment between power politics and feminist foreign policy', i Siitonen, Jaan (red.). *Finland, Sweden & NATO – Did Trump Change Everything?* Washington: Center for Transatlantic Relations.
- Cottey, Andrew, 2018, 'The Europe Neutrals and NATO: Future Prospects', i Cottey, Andrew (red.), 2018. *The European Neutrals and NATO: Non-alignment, Partnership, Membership?* London, Springer.
- Dagens Nyheter, 2016-02-02. *Ryssland övade kärnvapenanfall mot Sverige*, nyhetsartikel.
<https://www.dn.se/nyheter/sverige/ryssland-ovade-karnvapenanfall-mot-sverige/> Hämtad: 2018-05-14.
- Dagens Nyheter, 2016-03-28. "Om Sverige går med i Nato kommer vi att vidta nödvändiga åtgärder", nyhetsartikel.
<https://fokus.dn.se/lavrov/> Hämtad: 2018-05-14.
- Dagens Nyheter, 2016-05-06. *Nato: Wallström varnar för Trump*, nyhetsartikel.
<https://www.dn.se/nyheter/sverige/nato-wallstrom-varnar-for-trump/>
 Hämtad: 2018-05-14.
- Dagens Nyheter, 2017-11-08. *Ledare: Sverige behöver både Patriot och Nato*, ledare.
<https://www.dn.se/ledare/sverige-behoover-bade-patriot-och-nato/>
 Hämtad: 2018-05-14.
- Dagens Nyheter, 2017-08-30. *Kärnvapenförbud hotar försvarssamarbete*, nyhetsartikel.
<https://www.dn.se/nyheter/sverige/karnvapenforbud-hotar-forsvarssamarbete/>
 Hämtad: 2018-05-14.
- Dagens Nyheter, 2018-01-06. *Nato-motståndarna tror på hjälp från Nato om Sverige hotas*, nyhetsartikel.
<https://www.dn.se/nyheter/politik/nato-motstandarna-tror-pa-hjalp-fran-nato-om-sverige-hotas/>
 Hämtad: 2018-05-14.
- Dagens Nyheter, 2018-01-12. "Ingen garanti att Nato skulle hjälpa Sverige", nyhetsartikel.
<https://www.dn.se/nyheter/politik/ingen-garanti-att-nato-skulle-hjalpa-sverige/>
 Hämtad: 2018-05-14.
- Dagens Nyheter, 2018-01-14. *Ledare: Sveriges oförsvarliga motsägelser*. Ledare,
<https://www.dn.se/ledare/sveriges-oforsvarliga-motsagelser/>
 Hämtad: 2018-05-14.
- Enestam, Jan-Erik, 2015. "Finlands säkerhet i ett nordiskt perspektiv" i *Den trygga världen? - Synpunkter på säkerhet, hot och försvar*. Helsingfors, Svenska bildningsförbundet.
- Esaiasson, Peter, Mikael Gilljam, Henrik Oscarsson, Ann Towns, Lena Wängnerud, 2017. *Metodpraktikan. Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Upplaga 5:1. Stockholm: Wolters Kluwer.
- Forsberg, Tuomas, 2018, 'Finland and NATO: Strategic Choices and Identity Conceptions', i Cottey, Andrew (red.), 2018. *The European Neutrals and NATO: Non-alignment, Partnership, Membership?* London, Springer.

- Helmersson, Erik, 2017. *Myten om alliansfrihet uselt argument mot Nato*, ledare, Dagens Nyheter, 2017-06-30.
<https://www.dn.se/ledare/signerat/erik-helmerson-myten-om-alliansfrihet-uselt-argument-mot-nato/> Hämtad: 2018-05-14.
- Henriksson, Stig, 2016. *Nej, lösningen är inte att rusta upp*, debattartikel, Aftonbladet, 2016-12-12.
<https://www.aftonbladet.se/debatt/a/o2xAV/nej-losningen-ar-inte-att-rusta-upp>
 Hämtad: 2018-05-14.
- Hufvudstadsbladet, 2016-11-23. *Utrikesutskottets analys: Stor ovisshet*.
 Nyhetsartikel.
- Hufvudstadsbladet, 2016-06-14. *Borgerligt ja till Nato har marginell betydelse*.
 Nyhetsartikel.
- Hufvudstadsbladet, 2016-06-18. *”Soini: Natodörren står alltid öppen för Finland”*. Nyhetsartikel.
- Johansson, Fredrik, 2015. *Från Löfvendoktrinen via Hultqvistdoktrinen in i Nato?*
 Ledare, Svenska Dagbladet, 2015-08-31.
<https://www.svd.se/fran-lofvendoktrinen-via-hultqvistdoktrinen-in-i-nato>
 Hämtad: 2018-05-14.
- Kevin, Torbjörn, 2016. *Nyanserade samtal*. Ledare. Hufvudstadsbladet, 2016-06-27.
- Kragh, Martin, & Åsberg, Sebastian 2017, 'Russia's strategy for influence through public diplomacy and active measures: the Swedish case' i *Journal Of Strategic Studies*, 40, 6, s 773-816.
- Bjereld, Ulf & Ulrika Möller, 2010, 'From Nordic neutrals to post-neutral Europeans: Differences in Finnish and Swedish policy transformation' i *Cooperation And Conflict*, 45 (4), s 363-386.
- Nationalencyklopedin, oktoberkriget.
<http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/oktoberkriget>
 (hämtad 2018-05-15)
- Nationalencyklopedin, VSB-pakten.
<http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/vsb-pakten>
 (hämtad 2018-05-15)
- Nygård, Stig, 2015. *Niinistö talar klarspråk*. Ledare. Vasabladet, 2015-01-03. |
- Nygård, Stig, 2016. *Varken neutrala eller alliansfria*. Ledare. Vasabladet, 2016-05-03.
- Ny Tid, 2016-08-19. *Partierna och Nato*, Nyhetsartikel.
<http://www.nytid.fi/2016/08/partierna-och-nato/> Hämtad 2018-05-10.
<https://www.svd.se/efter-patriotaffar--sveriges-guldkort-fornyat-med-nato>
 Hämtad: 2018-03-21.
- Petersson, Magnus, 2018. 'The Allied Partner': Sweden and NATO Through the Realist-Idealist Lens' i Cottey, Andrew (red.), 2018. *The European Neutrals and NATO: Non-alignment, Partnership, Membership?* London, Springer.
- PFI, 2017. *Finländarnas åsikter om utrikes- och säkerhetspolitiken, försvaret och säkerheten*. Planeringskommissionen för försvarsinformation.

- Stenberg, Ewa, 2015. *Försvarsministern blev sannolikt överkörd*, kommentar, Dagens Nyheter, 2015-12-16.
<https://www.dn.se/nyheter/politik/forsvarsministern-blev-sannolikt-overkord/>
 Hämtad: 2018-05-14.
- Stenberg, Ewa, 2016. *Sveriges val står mellan Nato och USA*, kommentar, Dagens Nyheter, 2016-09-08.
<https://www.dn.se/nyheter/sverige/ewa-stenberg-sveriges-val-star-mellan-nato-och-usa/> Hämtad: 2018-05-14.
- Stenberg, Ewa, 2018. *Svensk säkerhetspolitik blir allt otydligare*, kommentar, Dagens Nyheter, 2018-02-14.
<https://www.dn.se/nyheter/politik/ewa-stenberg-forsiktiga-formuleringar-om-kina-och-ifragasattande-av-nato/> Hämtad: 2018-05-14.
- SVT, 2014. "SVT:s vallokalsundersökning Riksdagsvalet 2014"
https://www.svt.se/svts/article2323667.svt/binary/SVT_ValuResultat_rikdagsval_2014_PK_0914.pdf Hämtad: 2018-05-10.
- Svenska Dagbladet, 2012-12-30. *Försvar med tidsgräns*. Nyhetsartikel.
<https://www.svd.se/forsvar-med-tidsgrans> Hämtad: 2018-05-14.
- Svenska Dagbladet, 2014-05-10. *Sverige pekas ut som säkerhetshål*, Nyhetsartikel.
<https://www.svd.se/sverige-pekas-ut-som-sakerhetshal> Hämtad: 2018-05-14.
- Svenska Dagbladet, 2014-10-29. *Inte aktuellt med Natoutredning*. Nyhetsartikel.
<https://www.svd.se/inte-aktuellt-med-natoutredning>. Hämtad: 2018-03-27
- Svenska Dagbladet, 2015-09-13. "Nato ett större beslut än euron – ökar spänningen." Nyhetsartikel.
<https://www.svd.se/nato-ett-storre-beslut-an-euron--okar-spanningen>
 Hämtad: 2018-05-14.
- Svenska Dagbladet, 2016-09-02. *Wallström: Nej till Natomedlemskap*. Nyhetsartikel.
<https://www.svd.se/wallstrom-nej-till-natomedlemskap> Hämtad: 2018-05-14.
- Svenska Dagbladet, 2016-09-16. *Moderaterna: S har inte veto om Nato*. Nyhetsartikel.
<https://www.svd.se/c-kraver-att-regeringen-omprovar-natomotstand>
 Hämtad: 2018-05-14.
- Svenska Dagbladet, 2017-11-18. *Efter Patriotaffär – Sveriges guldkort förnyat med Nato*. Nyhetsartikel.
- Torstila, Pertti, 2018. *Tar Finland steget från option till Natomedlemskap?* Svenska Dagbladet. Ledare. 2018-02-23
- Vasabladet, 2017-10-09. *SFP säger både ja och nja till Nato*. Nyhetsartikel.
- Vasabladet, 2017-11-13. *Presidentkandidaterna pikade varandra*. Nyhetsartikel.
- Wallin, Stefan, 2015. 'NATO – Nu eller aldrig?', i *Den trygga världen? - Synpunkter på säkerhet, hot och försvar*. Helsingfors, Svenska bildningsförbundet.
- Walt, Stephen M, 1990 [1987]. *The Origins of Alliances*. Ithaca, Cornell University Press.
- Westberg, Jacob, 2015. *Svenska säkerhetsstrategier*. Lund, Studentlitteratur.

- Wiseman, 2014. *Med båda sidors uppmärksamhet*. Blogginlägg.
<http://wisemanswisdoms.blogspot.se/2014/09/med-bada-sidors-uppmarksamhet.html> Hämtad 2018-05-15.
- Yle, 2014-03-04. *Blev Nato plötsligt intressant?* Nyhetsartikel.
<https://svenska.yle.fi/artikel/2014/03/04/blev-nato-plotsligt-intressant>
Hämtad: 2018-05-13.
- Yle, 2014-03-25. *"Verkkouutiset: Finländare redo för Nato?"* Nyhetsartikel
<https://svenska.yle.fi/artikel/2014/03/25/verkkouutiset-finlandare-redo-nato>
Hämtad 2018-05-10.
- Yle, 2014-12-20. *"Stubb: Inte rätt tid för en Natoansökan"* Nyhetsartikel.
<https://svenska.yle.fi/artikel/2014/12/20/stubb-inte-ratt-tid-en-natoansokan>
Hämtad: 2018-05-13.
- Yle, 2016-05-28. *Niinistö håller fast vid folkomröstning om Nato* Nyhetsartikel.
<https://svenska.yle.fi/artikel/2016/05/28/niinisto-haller-fast-vid-folkomrostning-om-nato> Hämtad: 2018-05-13.
- Yle, 2016-05-29. *Nato-folkomröstning har brett stöd bland partierna*.
Nyhetsartikel.
<https://svenska.yle.fi/artikel/2016/05/29/nato-folkomrostning-har-brett-stod-bland-partierna> Hämtad: 2018-05-13.
- Yle, 2016-06-20. *President Niinistö försvarar Putins besök - debatt om Ryssland på Gullranda*. Nyhetsartikel.
<https://svenska.yle.fi/artikel/2016/06/20/president-niinisto-forsvarar-putins-besok-debatt-om-ryssland-pa-gullranda> Hämtad 2018-05-10.
- Yle, 2018-01-15. *Sauli Niinistö - mångtydig i Natofrågan, entydig i fråga om svenskan*.
<https://svenska.yle.fi/artikel/2018/01/15/sauli-niinisto-mangtydig-i-natofragan-entydig-i-fraga-om-svenskan%20%20> Hämtad: 2018-05-09

Bilaga 1: Sveriges och Finlands regeringar 2014–2018:

Regeringen Reinfeldt (—Oktober 2014)	%	Oppositionen	%
Moderaterna	30,06	Socialdemokraterna	30,66
Folkpartiet	7,06	Miljöpartiet	7,34
Centern	6,56	Sverigedemokraterna	5,70
Kristdemokraterna	5,60	Vänsterpartiet	5,60

Regeringen Löfven (Oktober 2014 —)	%	Oppositionen	%
Socialdemokraterna	31,01	Moderaterna	23,33
Miljöpartiet	6,89	Sverigedemokraterna	12,86
		Centern	6,11
		Vänsterpartiet	5,72
		Liberalerna	5,42
		Kristdemokraterna	4,57

Regeringen Katainen (juni 2011 — juni 2014)	%	Oppositionen	%
Samlingspartiet	20,4	Sannfinländarna	19,1
Socialdemokraterna	19,1	Centern	15,8
Vänsterförbundet	8,1		
Gröna förbundet	7,3		
Svenska folkpartiet	4,3		
Kristdemokraterna	4,0		

Regeringen Stubb (juni 2014 — maj 2015)	%	Oppositionen	%
Samlingspartiet	20,4	Sannfinländarna	19,1
Socialdemokraterna	19,1	Centern	15,8
Gröna förbundet (till september 2014)	7,3	Vänsterförbundet	8,1
Svenska folkpartiet	4,3		
Kristdemokraterna	4,0		

Regeringen Sipilä (maj 2015 —)	%	Oppositionen	%
Centern	21,1	Socialdemokraterna	16,5
Samlingspartiet	18,2	Gröna förbundet	8,5
Blå framtid (Sann- finländarna)	17,7	Vänsterförbundet	7,1
		Svenska folkpartiet	4,9
		Kristdemokraterna	3,5

(Statistikcentralen, 2015; Statsrådet; Valmyndigheten).